

Предотвратяване на увреждания на почистващия персонал

На всяко работно място се извършва почистване. Почистващата индустрия е разрастващ се сектор, чиито услуги са все по-често предмет на тръжни процедури. Въпреки наличието на определен брой големи фирми, предлагачи услуги по почистване, секторът се доминира от малки фирми, в много от които работят не повече от 10 служители.

Почишването е важна задача, която, ако се върши добре, може да намали както рисковете за безопасността и здравето на работещите, така и разходите за предприятията, например чрез удължаване на жизнения цикъл на оборудването и мебелировката на работното място и поддържане на подовите покрития в добро състояние. В някои промишлени сектори, например секторът на храните и кетъринга, лошото почистване може да доведе до преустановяване на дейността.

Европейската агенция за безопасност и здраве при работа публикува доклад, който проучва предотвратяването на увреждания на почистващия персонал. Този доклад, който може да бъде изтеглен безплатно от уебсайта на агенцията, прави оценка на предизвикателствата, свързани с подобряване на безопасността и здравето на почистващия персонал, и проучва действията, предприети за постигането на тази цел.

Предизвикателства, свързани с осигуряването на безопасност и здраве при почистване

Тенденцията за възлагане на почишването на външни изпълнители чрез тръжни процедури, за които решението се взема единствено въз основа на предложената цена, означава, че фирмите за почистване са подложени на силен натиск да намаляват разходите си. Това може да доведе до недостатъчни инвестиции в обучение и в други управленски дейности, които са от значение за защитата на работниците. Тъй като разходите за труд съставляват по-голямата част от разходите на фирмите за почистване, съществува опасност някои недобросъвестни работодатели да се опитват да печелят нечестно предимство по време на тръжна процедура чрез незаконни практики, като например частично плащане на социалните осигуровки на наетия от тях персонал или наемането му на черно.

Срещу подобни практики се предприемат действия. Така например, европейските социални партньори в сектора за промишлено почистване приеха обща позиция относно заетостта и недеklarираната заетост, публикуваха наръчник по безопасност и здраве и наръчник за подобряване качеството на тръжните процедури, озаглавен *Избор на най-добрата стойност*.

Ако работодателите не отдават съответната значимост на почишването и на хората, ангажирани с извършването му, те не считат за необходимо, например, да им осигуряват подходящо оборудване и обучение, и това се отразява върху качеството на безопасността и здравето на работещите.

Често срещани опасности, рискове и последици за здравето

- Риск от подхлъзвания, спъвания и падания, особено при извършване на работа с вода
- Риск от мускулно-скелетни смущения, например при носене на товари или извършване на повтарящи се движения
- Излагане на въздействието на опасни вещества, съдържащи се в почистващите препарати
- Излагане на въздействието на почистващите опасни вещества, които могат да бъдат от биологичен произход, например плесени или човешки биологични отпадъци
- Психосоциални проблеми, включително стрес, насилие и тормоз при работа
- Рискове, например токов удар от работна апаратура

Често срещаните смущения, от които се оплакват хората, професионално ангажирани с дейности по почистване, включват:

- наранявания при подхлъзвания, спъвания и падания,
- мускулно-скелетни смущения,
- свързани с работата стрес, тревожност и проблеми със съня,
- кожни заболявания, например контактен дерматит и екзема,
- дихателни смущения, включително астма, и
- сърдечносъдови заболявания.

Почистване през деня

Често дейностите по почистване се извършват извън обичайното работно време, най-вече рано сутрин, вечер или нощем. Случва се работниците да работят на непълно работно време и на временни договори, често за няколко работодатели. Подобна организация на работа носи потенциални рискове за здравето и безопасността на работниците. Въпреки че на някои работни места е невъзможно почистването да се извършва в обичайното работно време, това нерядко е възможно — като тази промяна може да бъде от полза едновременно за фирмата за почистване, за работника и за клиента.

Шведска фирма за почистване въведе дневен режим на почистване за свой клиент, голямо банково обединение. Преди да премине към дневен режим на работа, фирмата осигури обучение на всички свои работници. Ползата за клиента се състоеше в по-добро качество на услугата, в резултат на личния контакт между клиента и почистващия персонал, ползата за фирмата за почистване — в намаляване на текучеството на служителите, тъй като те предпочиташа да работят през деня, а за работниците — по-голямо удовлетворение от работата и по-безопасни и здравословни условия на труд.

Оценка на риска

На дейностите по почистване рядко се гледа като на основна дейност на предприятията. Това може да доведе до липса на осъзнаване на опасностите и рисковете, свързани с процеса, и да попречи на извършване на адекватна оценка на риска и прилагане на предпазни мерки.

Оценката на риска е ключът към добрата безопасност и здраве при работа, а ефективно предпазване може да се постигне като се следва подход, състоящ се от пет стъпки:

- определяне на опасностите и лицата, изложени на риск,
- оценяване и приоритизиране на рисковете,
- вземане на решения за превантивни действия,
- предприемане на действия,
- наблюдение и преглед с цел гарантиране на функционирането на предпазните мерки (1).

Когато дейностите по почистване се възлагат на външен изпълнител, могат да възникнат допълнителни трудности, тъй като е необходимо клиентът и фирмата за почистване да си взаимодействат, за да се гарантира идентифициране, елиминирание или контрол на рисковете.

(1) Factsheet 81, „Оценката на риска — ключът към здравословни работни места“ (<http://osha.europa.eu/publications/factsheets>).

„Внимавайте — опасни вещества“, художници: Igor Banaszewski, Monika Wojtaszek. С разрешението на Конкурса за плакат за трудова безопасност, организиран от Централния институт за трудова защита — Национален изследователски институт, Полша

Заклучения

Посланията в доклада могат да се обобщят по следния начин:

- избирайте услугите по почистване според стойността им, а не според цената;
- преминете към режим на почистване през деня;
- ценете почистващия персонал и работата, която той върши, защото ако тя не се извършва правилно, това може да доведе до загуби за бизнеса ви;
- гледайте на почистването като на важна дейност, която може да изложи работниците на специфични опасности и рискове;
- направете оценка на риска за почистващия персонал и предприемете предпазни мерки;
- споделете информация относно здравето и безопасността с всички заинтересовани страни: клиентът, фирмата за почистване, собственика на сградата и самите работници.

Допълнителна информация

Повече информация и докладите *Предотвратяване на увреждания на почистващия персонал* и *Трудови рискове и здраве на почистващия персонал* можете да получите от уебсайта на агенцията (<http://osha.europa.eu/>).

Публикации от социалните партньори в почистващата индустрия, включително наръчник по безопасност здраве и наръчника за избор на най-добрата стойност, можете да намерите на уебсайта на ГД „Заетост, социални въпроси и равни възможности“ към Европейската комисия (<http://ec.europa.eu/social/>).

Европейска агенция за безопасност и здраве при работа

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPAIN
Тел. +34 944794360, Факс +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

© Европейска агенция за безопасност и здраве при работа. Възпроизвеждането е разрешено, при условие че се посочи източникът. Printed in Belgium, 2009 г.

